

— 2022. 01. —

A Herendi Porcelánmanufaktúra magazinja

No 58

Herend

HERALD

Az írott történelem
hordozói

—
Dallamokat rejtő
kincsesdobozok

—
Utazás
Kiváltságos mandarinok

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

MÍTOSZ
MYTH & TÖRTÉNELEM
HISTORY

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

Beköszöntő

Tisztelt Herend Herald Olvasó!

Digitalizáció

Az élet elgépiesedik, operációs rendszerek működtetik, viszszaeszik az érzelmek, a szépség, az emberi kreativitás. Alkalmazkodunk a tömegszoftverhez, ha nem, akkor lemaradunk a világ sodrásából. Szótlanul ülünk egymás mellett, belemerülünk az okostelefonunk világhálóra csatolt végtelenségébe, egyszerre vagyunk magányosak és egyidejűleg egy világgal kapcsolatban aktív részesei. Úgy kommunikálunk egymással, hogy senkivel sem kell találkozunk, ujjunk a világháló ütőerén, mindent tudunk mindenkiről és mindenki mindent tud rólunk. Zúdul ránk az adat és az információ, eközben nem vesszük észre a mellettünk örömeiben felnevető, vagy a bánatában éppen síró embert. Nem vesszük észre a pillanat szépségét, elfogadjuk a digitalizáció könnyű kényelmét és törekény biztonságát. Az automatizált világ lassan maga alá gyűri az egyént. Elveszik az ember, elveszik az individuum, a szabadság korlátlan.

Herendi kézművesség

Mi azt valljuk, hogy a 21. században is helye van az emberi kéz alkotta értékeknek és az emberi kreativitás porcelánanyagban való kifejezésének. A tömegtermelés mellett helye van az egyediségnek és az egyénre szabott művészetnek. Felszínre hozzuk az emberi tehetséget, Herenden az alkotó kezek műalkotásokat teremtenek, minden porcelánunk magán hordozza készítője gondolatait, lelkét és tehetségét. Alkotásaink az egyénre fókuszálnak, élettel töltik meg a teret, évszázadok kézművességét hordozzák, egyúttal a jövőbe mutatnak, formálnak, alakítanak, kényeztetik az embert, megízécsítik a mindennapokat. Herenden folyamatosan újat alkotunk, egybefonjuk a tradíciót és az innovációt, amit ma alkotunk, az a jövőben visszhangzik. Valljuk, hogy a Földön minden ember értékes és helyettesíthetetlen, mindenki egyszeri és megismételhetetlen. A herendi kézművesség az egyéni álmokból a valóságot hozza el.

Tisztelettel köszönti Önt,

Dr. Simon Attila
vezérigazgató

Ágaskodó I6 05890000SP1218

Tartalom

Dallamokat rejtő kincsesdobozok	5	Az írott történelem hordozói	16
Kulisszák mögött	6	Szép a huszár, ha felül a lovára	18
Kiváltságos mandarinok	8	Az álcázás nagymesterei	19
Emelem a kalapom	10	Hab a tortán	20
Nem mindennapi vacsoravendégek	12	Kecsketej- és homoktövis-kocsonya	21
A tavasz hírnöke az otthonunkban	13	Ajándékötletek	22
Beszédes nevek	14		

Impresszum

Kiadja a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt.
H-8440 Herend, Kossuth Lajos u. 140.
Tel.: +36 88 523 100 • Fax: +36 88 261 518
info@herend.com • www.herend.com
Herendporcelan • @herendporcelain

Készült a Prospektus Nyomdában
ISSN 1585-1397

Felelős szerkesztő
Szerkesztő
Grafikai munka
Szerző
Korrektúra
Fényképek
Szerkesztőség

Dr. Simon Attila
Cserhalmi Rita
Drone Creative
Tamás Anita
Siklósi Ágnes
Bak Zsolt, Adobe Stock
1075 Budapest, Károly körút 1.
herald@drone.hu • www.drone.hu

DALLAMOKAT REJTŐ KINCSESDOBOZOK

Olyan szépek, hogy szinte megszólalnak – és tényleg. A nagy műgonddal és szakértelemmel készített zenedobozok varázsát évszázadok óta nem tudjuk megunni.

Amikor még nem voltak okostelefonok szundifunkcióval, sőt még ébresztőórák sem, a harangok jelezték az időt az emberek számára. Ezek a harangok adták az ötletet német feltalálóknak, hogy kicsi harangokat és apró kalapácsokat tegyenek egy órába, megalkotva ezzel az első automata zenélő órát. Nem sokkal később, az 1770-es években Svájcban a legelső zenedoboz is megszületett: Louis Favre genfi mester zengőfésűkkel működő szerkezetet alkotott, amelynek 15-20 foga volt, ezek hossza és vastagsága határozta meg a hang magasságát.

Az évek múlásával a – jellemzően porcelánból vagy fából készült – zenedobozok egyre kifinomultabbá váltak, a 19. század közepére pedig elnyerték végleges, ma is ismert formájukat. Ezek a fémfésűs szerkezetek manapság ismét virágkorukat élik – kézi és rugós hajtású változataik egyaránt nagy népszerűségnek örvendenek –, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Herendi Porcelánmanufaktúra újdonságai között is több, kézzel festett, Herendi motívumokkal díszített zenélő dobozt találunk.

A világ minden táján akadnak szenvedélyes zenedobozgyűjtők, sőt vannak, akik kisebb vagyont is képesek fizetni egy-egy különlegesebb darabért. Egy svájci alkotás például a Guinness Rekordok Könyvébe is bekerült mint a világ legdrágább zenélő doboza: az 1901-ben készült ritkaságért az 1985-ös londoni aukción egy perzsa herceg több mint 23 ezer amerikai dollárt fizetett! A legrégebbi zenedoboz, amelynek eszmei értéke felbecsülhetetlen, nem eladó, de bárki megcsodálhatja a kiotói Zenedoboz Múzeumban: a 18. századi darabot Antoine Fabre óraműves készítette Napóleon francia császár kérésére.

Tudta?

Ezek a kis muzsikáló szerkezetek gyakorlatilag bármilyen dallamot le tudnának játszani, ám van néhány olyan klasszikus, amely különösen gyakran csendül fel belőlük. Minden idők legnépszerűbb zenedoboz-melódiai között találjuk Debussy *Holdfény* című szerzeményét, Strauss *Kék Duna keringőjét* és a *Torreádor dalát* Bizet *Carmenjéből*.

Zenedoboz 07849091VBOG-X1-PT

ERŐS GYÖKEREK, INNOVATÍV HAJTÁSOK

A Herendi Porcelánmanufaktúra évről évre rengeteg újdonsággal készül – íme az elkötelezett termékfejlesztés néhány ez évi eredménye.

Áttört bagoly fatörzsön,
virágfüzérrel 05180091SP1214

Bravúros bagoly

Aprócska áttörések és arany színben pompázó virágok teszik különlegessé ezt az új bagolyfigurát – előbbieik mélységet, utóbbiak fenséges megjelenést adnak neki. A virágok alapanyaga egy speciális masszakeverék, formázásukhoz pedig gyakorlott kezekre van szükség.

Áttört elefánt virágokkal
05214091A-OR

Érzékeny elefánt

A tíz részből álló elefánt elkészítése közel ötórás folyamat: ez a munkafolyamat azért olyan időigényes, mert precízen kell összeragasztani az egyes darabokat. Az összedolgozást a korongosok egy úgynevezett garnírozófával végzik, a nélkülözhetetlen munkaeszközt – amelynek alapanyaga lehet tiszafa vagy kecskerágó – mindenki saját magának készíti. Nagyon fontos a megfelelő páratartalom biztosítása, hiszen az anyag gyorsan szárad és könnyen törik.

Áttört váza gombfogóval
06576093SP1210

Négy évszak díszváza

A folyamatos megújulás elengedhetetlen, ahogy az évszakok is folyamatos megújulással követik egymást. Ez a bravúrváza vadállatok életén keresztül mutatja be a négy évszakot. Nem csupán a porcelánfestő hagyományokat láthatjuk a váza négy oldalán, hanem a finom áttöréseken keresztül tisztelgetünk a korongos mesterek szaktudása előtt is. Tökéletes, mint a természet.

Áttört teknősbéka virágokkal
15972091SP1211

Türelmes teknős

Kínában a teknős az életerő és a végtelen türelem szimbóluma, mivel a hátán hordozza a világot. A Herendi új teknőse hat virágot visz a hátán és egyet a fején, köztük szellőrózsát és barackvirágot is.

KIVÁLTSÁGOS MANDARINOK

Az egész világon egyedülállónak számított a vizsgarendszer, amely a Kínai Birodalom alapintézménye volt: a közigazgatásban munkát kapó hivatalnokok, vagyis mandarinok a legjobbak közül is a legjobbak voltak.

Ha manapság meg szeretnénk pályázni egy állást, frissítjük az önéletrajzunkat, írunk egy részletes motivációs levelet, az állásinterjú előtt pedig tájékozódunk az adott cégről, hogy a HR-es lássa rajtunk: érdekel a pozíció, és alkalmasak vagyunk a betöltésére. Ahhoz, hogy az ókori Kínában – ahol a világon elsőként vezették be a közigazgatást – hivatalnoki munkához jussunk, mindez kevés lett volna. Mindazoknak ugyanis, akik közzolgálati feladatokat szerettek volna ellátni, többnapos, többfordulós vizsgán kellett teljesíteniük. Hivatalnokvizsgát először az idősámításunk előtti 2. században tartottak, és a rendszer egészen az 1900-as évek legelejéig fennmaradt

– az utolsó császári dinasztia, a Csing-dinasztia idejéig. A cél nemcsak a legtehetségesebb emberek kiválasztása volt erkölcsi és irodalmi tehetség szerinti kritériumok alapján, hanem az is, hogy a pályázók érdemük szerint jussanak pozícióhoz, ne pedig családi kapcsolataik vagy vagyonuk révén. A kínai vizsgarendszer tehát reményt és lehetőséget adott a szegényeknek is: ha elég keményen tanulnak, és átmennek a vizsgán, fontos ember válhat belőlük.

A helyi tisztségviselők által alkalmasnak ítélt tehetségeket a birodalmi udvarba szólították, hogy tanultságukról és íráskészségükről bizonyosságot tegyenek. Az akár 72 órás vizsgáztatás során a pályázóknak külön helyiségekben, minden külső segítségtől elzárva kellett számot adniuk a tudásukról. Az előírt

időn belül több esszét kellett írniuk, amelyben a kínai filozófia elméleteire alapozva adtak megoldást egy-egy kormányzati problémára. A vizsgázóknak ehhez szó szerint kellett ismerniük a konfucianus könyveket, de irodalmi ismereteiknek is mélyrehatóan kellett lennie, hiszen a versírás is a feladatok között szerepelt. A kérdéssor a matematika, a történelem, a hittan és a zeneelmélet területéről is tartalmazott kérdéseket.

Akik sikeres vizsgát tettek, akár rögtön tisztséget, birtokkal és busás jövedelemmel járó rangot kaptak – mandarinná váltak. Az elnevezésnek semmi köze a citrusféléhez, az ókori Kína hivatalnokaira, tanácsosaira és minisztereire utaló megnevezés a mantra szóból ered, amely azt jelenti, tanács. A mandarinok díszes, hosszú ruhákban jártak, fejükön fejedőt viseltek,

öltözetük színének pedig jelentősége volt: a különböző színek különböző fokozatokat jelöltek. Mivel a mandarinokat egyre nagyobb tisztelet övezte, a vizsga teljesítése több száz éven át volt minden művelt kínai vágya.

Tudta?

Bartók Béla *A csodálatos mandarin* című táncjátéka is egy ilyen gazdag kínai hivatalnokról szól. Vagyonára többen szemet vetnek, ezért egy fiatal lányt arra kényszerítenek, csábítsa el a mandarint, hogy könnyebb legyen kifosztani.

Kávéskanna
mandarinfogóval
03323021MR

Teáskanna
mandarinfogóval
03303021PFC

Krémcésze
mandarinfogóval
02385021MAC

Cukortartó
mandarinfogóval
03353021KG

Késtartó
mandarinfogóval
00276021C

EMELEM A KALAPOM

A nők mindig is hordtak valamilyen fejfedőt, a történelem során pedig a kalapok nem egyszer árulkodtak viselőjük anyagi helyzetéről, a társadalomban betöltött szerepéről vagy akár a vallási hovatartozásáról is.

A legrégebb

Az első női fejfedők leginkább a turbánokra és a sipkára hasonlítottak – erről az algériai Tasszil-hegység újkőkorszaki sziklafestményei és később a mezopotámiai szobrok is tanúskodnak.

A legkreatívabb

Kétség sem fér hozzá, hogy a kalapok és a hajbavalók legnagyobb rajongója Mária Antónia volt az összes uralkodó közül. Mivel a 18. századi francia királynő imádta az akár egy méter magasra tornyozott frizurákat, kénytelen volt feltalálni egy olyan fejfedőt, amelyet fodrásza az extrém hajszobrokra is rá tudott illeszteni. Találmányát, a tollakkal, szalagokkal vagy tüllel dekorált fejdísz napjaink hercegnői és királynői is előszeretettel viselik hivatalos eseményeken és esküvőkön.

A legnépszerűbb

A fedora kalap azon kevés öltözékek egyike, amely a nők gardrójából került át a férfiakéba. A közkedvelt, ma már uniszexnek számító, jellemzően nemezelt nyúlszőrből vagy gyapjúból készített kiegészítő a 19. század végén született, nevét Victorien Sardou *Fédora* című színházi darabjának főszereplőjéről, Fédora Romanoff hercegnőről kapta.

A legdrágább

A világ vélhetően legdrágább kalapját Louis Mariette sztártervező készítette. A 2004-ben bemutatott, 2,7 millió amerikai dollárra becsült kreáció a Chapeau d'Amour, vagyis a szerelem kalapja fantázianevet viseli, az inspirációt pedig a borostyán és a harangvirág szolgáltatta hozzá. Borsos árát az magyarázza, hogy platinából szőtték és jó részét gyémántok borítják.

A legkülönlegesebb

Hogy a női kalapok készítése valóságos művészet, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 1983-ban a franciaországi Chazelles-sur-Lyonban – amely az ország kalapkészítő fellegvára volt a 20. században – megnyílt a Kalapmúzeum. Az állandó kiállítás kronológiai sorrendben mutatja be a legkülönlegesebb fejfedőket a 18. század elejétől napjainkig, az időszakos tárlatok pedig például a Nemzetközi Kalaptervezők Versenye győztes munkáinak adnak helyet.

A legkörülményesebb

Ugyan a kalapok több funkciót is ellátnak (védik a fejünket esőtől, szélről, napsugárzástól és a megjelenésünk is feldobják), igencsak kényes kiegészítők. Ezért is váltak olyan gyorsan népszerűvé a 19. században a kalapdobozok, amelyek általában követték a benne található kalap formáját: a kemény falú bokszban tárolt fejfedők védettek voltak a portól és a deformálódástól, sőt így könnyen lehetett szállítani is őket. Némelyik régi kalapdoboz belsejében tükör is volt – gondolva azokra, akik útközben kívánták felvenni az adott kiegészítőt.

A legprofesszionálisabb

Az idők folyamán kalapkészítőnek gyakorlatilag bárki mondhatta magát, aki értett egy kicsit is a női kalapokhoz – ellentétben a masamódokkal, akik messze földön híresek voltak. Az elnevezés a francia *marchande de mode* szókapcsolatból ered, a masamódok ugyanis nemcsak készítették, árulták is a női kalapokat, sapkákat, fejkötőket. Kiválóan értettek szakmájukhoz, és remek öltözködési tanácsokat is adtak vásárlóiknak.

Karneváli nő
jelmezben,
hatszög talpon
15011000MONT1;
15011000VHSP159
Karneváli kalapos nőalak
15022000WR

Karneváli kalapos nőalak
15022091RTFB
Karneváli nő jelmezben,
hatszög talpon
15011000VDN

NEM MINDENNAPI VACSORAVENDÉGEK

A fontos alkalmak fényét nemcsak ünnepi fogásokkal emelhetjük, hanem azzal is, hogy az asztalon helyet kapnak egy nagy becsben tartott étkezés ritkaságai.

Csonttányér →

Míg az ókori és a középkori főúri étkezések alatt a csontokat ledobták a földre – a kutyák legnagyobb öröme –, később félhold vagy kifli alakú porcelántányérkába gyűjtötték a fogások elfogyasztásra alkalmatlan részeit. A csonttányért a teríték bal oldalára, a villa fölé helyezük el.

← Teamelegítő

A porcelán teamelegítő a benne rejlő méccsével nemcsak kedvenc teáinkat tartja hosszú órákon át kellő hőmérsékleten, de a teázási rituálét is még hangulatosabbá, meghittebbé teszi.

Kaviárostálka →

A kaviár nem egy hétköznapi csemege, így különlegességéhez méltón dukál tálalni: tradicionálisan hűtve, de nem túl hidegen, porcelán- vagy kristálytálkában, gyöngyből készült kanállal szokás szervírozni.

← Késtartó

Egyre ritkábban kap helyet a szépen megterített asztalokon a késtartó, pedig igen fontos funkciót lát el. A késbak néven is ismert porcelántárgy a már nem tiszta evőeszköz megtámasztására szolgál, és elkerülhető vele az asztalterítő összekoszolása.

Tudta?

A különleges fogásokhoz persze különleges evőeszközök is dukálnak. Az egészben szervírozott hal bőrének és szálkájának eltávolítását a tányér jobb oldalára helyezett, lekerekített végű halkés segíti, míg a kagylóféléhez speciális csipesz és osztrigavillát is találhatunk az asztalon. Ez utóbbi az egyetlen villa, amely a tányér jobb oldalára kerül.

Csonttányér 00530000AP
Teamelegítő 00455000AV-EV
Tálka delfinnel 07729000G
Késtartó lepkefogóval 00276017EVICTF2-PT
Váza 06517000CD

A TAVASZ HÍRNÖKE AZ OTTHONUNKBAN

A tulipán a kertünkben és a lakásunkban is üdítő látványt nyújt. A tavasz egyik legpompásabb és legkedveltebb virága ráadásul minden értelemben sokszínű.

A legszebb tulipánokról mindannyiunknak Hollandia, a tulipán országa jut eszünkbe, pedig a liliumfélék családjába tartozó virág bölcsőjét Közép- és Belső-Ázsiában találjuk. Arrafelé nemcsak dísznövényként ismerték, hanem a hagymáját fogyasztották is. A legszebb példányok kifejlesztése a törökök érdeme, és ahogy az Oszmán Birodalom egyre nagyobb részét hódította meg a Kárpát-medencének, úgy vált egyre ismertebbé és kelendőbbé a tulipán Európában.

Hamarosan a tulipánok ára az arannyal vetekedett: az 1600-as években ezek a virágok többet értek, mint a legtöbb ember otthona, és tízszer annyiba kerültek, mint amit egy szaképzett kézműves egy év alatt megkereshetett. A borsos ár ellenére – vagy éppen amiatt, hogy ekkorra már státuszszimbólummá vált – a 17. században valóságos tulipánláz tombolt. Hollandiában az emberek a vagyontárgyaikkal fizettek a több színben nyíló, kehely alakú virágért, egyes történészek és közgazdászok pedig úgy vélik, hogy az első világméretű gazdasági válság kirobbanásához a fedezet nélkül vásárolt tulipánok is hozzájárultak.

A virág neve az alakjára utal, a fárszi (perzsa) *toliban* szóból származik, amely annyit tesz, turbán, szimbolikája azonban igazán romantikus: az ókori Perzsiában a tulipán a tökéletes szerelem jelképe volt, és azóta is a gyengéd érzelmek és a nőiség szimbóluma. A tavasz hírnökeként is emlegetett tulipán szerencsére az egyik legtartósabb vágott virág, így egy kecses porcelánvázában – kellő gondozás mellett – hosszú napokig az otthonunk díszé lehet.

Tudta?

A tulipánnak a magyar népművészetben is jelentős szerepe: székely fakapukon, kalocsai hímezésekben és több Herendi porcelánon is megjelenik.

BESZÉDES NEVEK

A legjelentősebb királyi dinasztiák évszázadokon át uralkodtak, a királyok pedig gyakran nemcsak a koronát adták tovább generációról generációra, hanem a keresztnévüket is. Megkülönböztetésüket a nevük elé tett római számon túl sok esetben egy-egy frappáns jelző is segítette. A családi névazonosság egyhangúságának megtörésére nem ritkán az állatvilágból merítettek ihletet.

Tudta?

A napnál is világosabb, hogy egyetlen uralkodó sem élt fényűzőbb életet XIV. Lajos francia királynál, aki emiatt Napkirály néven híresült el, ám valószínűleg még ő is irigyelte I. Mátyás magyar királyt az elismerő ragadványneve miatt: ő ugyanis – igaz tettei miatt – Igazságos Mátyás néven is ismert.

Teveszájú Lipót

I. Lipót a közel ötven évig tartó regnálásával (1658–1705) a Habsburg-ház leghosszabb ideig uralkodó monarchája volt. Sikeres harcokat vívott az Oszmán Birodalommal, rivalizált XIV. Lajos francia királlyal, és uralkodása alatt vált Bécs kulturális fővárossá. A mélyen vallásosnak, zenekedvelőnek és jóságosnak leírt király azonban nem a jellemének megfelelő ragadványnevet kapott: ő is örökölte a Habsburgok jellegzetes, előreugró alsó ajkát, amely kortársait a tevékre emlékeztette.

Bárány Erik

Bár III. Erik dán király erőszakkal foglalta el bátyjától a trónt, egy szelídségéről ismert állat után kapta ragadványnevét. Uralkodása idején, 1137 és 1146 között minden bizonnyal már más viselkedés lehetett rá jellemző, ugyanis a bárány jelző Isten bárányára utal. Egyes történétírók szerint III. Erik jámbor és nagylelkű, míg mások szerint gyenge és lágyszívű volt.

Teve takaróval 15515000MCD
Bárány 15479000CD

Oroszlánszívű Richárd

I. Richárd Anglia egyik leghíresebb királya – annak ellenére, hogy uralkodásának nagy részét hazáján kívül töltötte. Az 1189 és 1199 között regnáló királyra a korabeli írók eleinte „az Oroszlánként” hivatkoztak, a harmadik keresztes hadjárat során végrehajtott dicső tettei után vált oroszlánszívűvé. I. Richárd sorra nyerte a csatákat a Szentföldön Szaladin ellen, és bár Jeruzsálemet nem sikerült bevennie, kiváló diplomáciai érzékel egyezséget kötött az egyiptomi szultánnal. A bátor katonát, a nagyszerű keresztes lovagot joggal hasonlították az állatok királyához.

XI. Lajos, a pókkirály

Körbefonja, és megbénítja áldozatát – ezzel a fondorlatos módszerrel nemcsak a pókok, hanem XI. Lajos francia király is gyakran élt, ezért ragasztották rá a pókkirály becenevet. Az 1461 és 1483 között hatalmon lévő királyról nem sok jót lehet elmondani, alattvalói zsarnoksága és jogtalan lépései miatt nem kedvelték, apja, VII. Károly pedig még száműzni is kénytelen volt, miután fia többször is fellázadt ellene. Az intrikus természetű XI. Lajosnak ráadásul a külseje sem volt megnyerő: a festményeken csúnyának, kopasznak, alacsonynak és kövérenek ábrázolták.

Medve Albert

I. Albert szász herceg (1134–1170) a ragadványnevét valószínűsíthetőleg nem a kinézetéből vagy a jelleméből kifolyólag kapta, hanem hogy első számú ellenfelével, Oroszlán Henrik szász herceggel szemben egyenrangúnak tűnjön. Ugyanakkor egyes feltételezések szerint a medve jelző a herceg születési helyére, Bärenburgra utal.

Oroszlán talapzaton 15225000MCD
Madárpók 15089000VH
Jegesmedve 05267000PLATI

AZ ÍROTT TÖRTÉNELEM HORDOZÓI

Fedeles tintatartó 07840000SP866
Itató 07809000RO
Polip 15661000VHN-OR

A digitalizáció korában magától értetődő, hogy az online szerződéseket elektronikus aláírással látjuk el, a fontos iratokat a felhőben tároljuk, és hogy a hivatalos dokumentumokat blokklánc-technológián alapuló azonosítással hitelesítjük. Nincs szükségünk papírra, nyomtatóra, de még tollra sem. Az ilyesmi azonban évszázadokon, sőt évezredekken keresztül elképzelhetetlennek tűnt.

A történelmet nagyrészt papírlapokból ismerjük. Aranybulla, Magna Carta Libertatum (Nagy szabadságlevél), királyi és pápai okiratok, kódexek, magánlevelezések és könyvek lapjaiból rajzolódik ki mindaz, ami a múltban történt. Rengeteg tudást és információt köszönhetünk tehát a papírnak és elődjeinek, a pergamennek és a papirusznak, amelyek kifejlesztése és előállítása valódi innovációnak számított egykoron.

Papirusz

Az írás céljára készített íróanyag kizárólag Egyiptomban készült időszámításunk előtt 3000 óta, alapanyaga az ókorban a Nílus mentén dúsan burjánzó papirusznád, más néven papiruszsás volt. A növény puha szárát felszeletelték, vizes deszkalapra helyezték, majd simára kalapálták. A papiruszlapokat napon megszáritották, így már készen álltak a használatra. Hegyesre vágott kárával vagy nádtollal is jól lehetett rájuk írni, ám a hajtogatást nem tűrték, így jellemzően feltekerve tárolták őket. A papirusz szó egyébként annyit tesz, „a fáraóé”, vagyis az elnevezés is mutatja, milyen fontos és értékes volt ez az íráshordozó.

Tudta?

A tinta szó a latin tingere, vagyis festeni szóból származik, története vélhetően a papirusztekercsekkel egyidős, ám a gyorsan száradó írófolyadék összetétele folyamatosan változott, finomodott. Az ókori egyiptomiak többek között a tintahal festékanyagából állították elő, míg a középkori szerzetesek a vastartalmú cservas tintára esküdtek, de volt, hogy meleg bor is szerepelt a receptúrában! Ma már karbonnegatív tustintával is írhatunk, hiszen pár évvel ezelőtt néhány fiatal kutatónak sikerült a levegőt szennyező káros anyagokat kondenzálni, és magas minőségű festékké koncentrálni.

Pergamen

A hagyomány szerint az időszámításunk előtti 2. században készítettek először pergament, az elnevezés a keletkezés helyszínére, Pergamon ókori görög városra utal. A cseretlen, szőrtelelített állati bőrből készült, fehéritett és vékonyított íráshordozó előnye az volt, hogy ennek már mindkét oldalára lehetett írni, illetve hogy sérülés nélkül el lehetett távolítani róla az írást, így újra felhasználható volt. Előállításához kisebb állatok, például kecske, bárány, juh vagy disznó bőrét használták, és tintával gyönyörűen lehetett rá írni. A 14. század előtti kódexek zöme pergamenoldalakból áll.

Papír

Bár a papírt Kínában már időszámításunk előtt is ismerték, a gyártás titkát sokáig szigorúan őrizték, elterjedése ezért csak a késő középkorra tehető. Kézi előállítása valóban nem volt egyszerű: a növényi nyersanyagot először be kellett nedvesíteni, péppé zúzni, majd meleg vizes kádba önteni. A kádba szitát helyeztek, itt végezték el a merítést, majd az így kapott lapot megszáritották, enyvezték, végül pedig méretre szabták. Nagy előnye, hogy akár öt-hét alkalommal is újrahajtható, a rá írt információk jól és hosszú ideig archiválhatók – talán ezért is lehet, hogy digitalizáció ide vagy oda, továbbra is előszeretettel használjuk.

SZÉP A HUSZÁR, HA FELÜL A LOVÁRA

Ott virtuskodott a török háborúkban, az európai Habsburg-ellenes szabadságharcokban, félelmet nem ismerve küzdött szülőföldjéért. A magyar huszár nemzeti jelkép, megjelenik magyarországi népdalokban, irodalmi művekben, festményeken – és persze a Herendi porcelánokon is.

Több mint dísz

Magyarországon olyan nagy múltja van a huszárságnak, hogy még a hungarikumok közé is bekerült. A huszárokat először – mint a könnyűlovassági fegyvernem katonáit – 14. század végi történelmi források említik. A könnyű fegyverzetű huszárok gyorsak, hatékonyak és erősek voltak, egyenruhájukról pedig messziről fel lehetett őket ismerni: gazdagon zsinórozott dolmányt, szűk nadrágot, fonott övet, sarkantyús csizmát, valamint fél vállra vetett mentét viseltek, ez utóbbi pajzsként is funkcionált az ellenség kardcsapásai ellen. Fejükbe nem kalapot, hanem csákót húztak, amelyen rangjelzések és címerek is helyet kaphattak. A huszárok mindig is nagy tiszteletnek örvendtek Magyarországon, és örvendenek ma is, ahogy azt számos turisztikai látványosság is példázza.

Kackiás bajusz

A magyar huszárokra ma azt mondanánk, hogy trendteremtők, hiszen a 18. században ők tették népszerűvé az úgynevezett huszárbajuszt. A felső ajak fölötti, tekintélyt parancsoló, kacsaringósan pödrött szőrzet később a világ különböző hadseregeiben – Franciaországtól Japánig – elterjedt.

Tudta?

A huszár szó jelentésére Magyarországon népszerű az a szómagyarázat, miszerint a katonák elnevezése a hús szóból ered, mivel Mátyás király elrendelte, hogy hús-hús jobbágytelek után egy katonát állítsanak a seregéhez.

Nagy Hadik-huszár 05505000C
Huszár sakkfigura 15112000PLATI
Sáska 05258000C

Zsiráf 15357000 PLATI
Kaméleon 15919000VH
Nyúl 15387000AC
Szalagos bagoly ágon 05902000VHSP89

AZ ÁLCÁZÁS NAGYMESTEREI

Egyes állatfajok úgy képesek változtatgatni a külsejüket, akár a legnagyobb hollywoodi filmszillagok. Számukra azonban ez nem egy mesterség, hanem a kommunikáció és a túlélés egyik eszköze.

Botsáska

Nem jókedvében bújócskázik, hanem mert megannyi veszély leselkedik rá. A botsáska leggyakrabban száraz faágra vagy falevélre hasonlít, így ugyanis észrevétlen tud maradni a ragadozók előtt. Az Antarktisz és Patagónia kivételével a világ minden táján megtalálható rovar éjszakai életmódot folytat, nappal viszont mozdulatlan. Ha mégis háborgatják, köpködve védekezik.

Kaméleon

Vörösről rózsaszínre, rózsaszínről zöldre, zöldről sárgára, sárgáról kékre – valóságos átváltozó művész a kaméleon. Színe nemcsak a környezetének megfelelően változik, hanem az érzelmeihez is képes igazítani a külsejét a testhőmérséklete szabályozásával, ha például haragot, vagy félelmet érez. A pikkelyes hüllő, amelynek zöme Madagaszkáron él, a színváltásaival más ragadozók előtt rejtve maradhat, ő maga pedig könnyebben ejtethet zsákmányt.

Zsiráf

A legmagasabb és leghosszabb nyakú szárazföldi élőlénynek esélye sincs elrejtőzni az afrikai szavannák ragadozói elől – gondolhatnánk. Ám a természet nem hagyta ilyen védtelenül a hatalmas kérődzőt. A zsiráf testén kirajzolódó, jellegzetes foltok egészen jól meg tudják tévesztetni az oroszlánokat is: amikor a páros ujjú patás fák és bokrok előtt áll, szőrének világos és sötét részei szépen beleolvadnak az árnyékba és a napfénybe.

Sarki nyúl

A sarkvidéken élő sarki nyúlak úgy kellett alkalmazkodnia a zord északi éghajlathoz, hogy az év bármely szakában észrevétlen maradhasson – nyári bundája éppen ezért szürkésbarna, míg a téli vakítóan fehér, így tökéletesen beleolvad a havas tájba. Balszerencséje, hogy a rá vadászó sarki róka és hermelin is a bundaváltással növeli a túlélési esélyeit.

Erdei fülesbagoly

Háta barna, alsóteste sárgásfehér, egész testén hosszanti sötét csíkok futnak – tollmintázata kiváló rejtőszínt biztosít a leggyakoribb magyarországi bagolyfajnak. A közelmúltban az Év madarának választott erdei fülesbagoly nappal nyugodtan gyűjthet erőt az éjszakai zsákmánygyűjtéshez a fák ölelésében, kéregmintázatú tollzatával ugyanis szinte egygyé válik a faágakkal.

A HAB A TORTÁN

A cukrászművészet csúcsai a torták, amelyek nemcsak az ízeikkel, hanem a látványukkal is lenyűgöznek. Ezekről az alkotásokról garantáltan tátva marad a szánk.

Rekordhosszúságú

A világ legnagyobb tortája egyben a leghosszabb is. Délnyugat-India Kerala államának nagyjából 1500 cukrása és pékje fogott össze 2020 januárjában, hogy megsüsse és összeállítsa azt a hat és fél kilométeres desszertet, amely megdöntötte a kínaiak világrekordját. A csokoládékrémes vaníliatorta a becslések szerint 27 ezer kilogramm lehetett. Minden biztonnal a világ legédesszajúbb emberei is itt gyűltek össze, ugyanis a több kilométeres tortát a várakozó tömeg mindössze tíz perc alatt befalta.

Klasszikus kedvenc

Ízlés dolgában nehéz igazságot tenni, ám az internetes keresőmotorok nem hazudnak: egy 2019-es átfogó felmérés szerint a csokoládés torta kifejezésre keresünk rá a legtöbbször. A világ 81 országában a csokitorta számít a legnépszerűbbnek, ezt követi a vörös bársony torta, míg a harmadik legkedveltebb a répatorta.

Beletörne a fogunk

Míg az ősrégi tortareceptekre bátran hagyatkozunk, a világ legrégebbi tortáját már nem biztos, hogy lenne merszünk megkóstolni. A svájci Alimentarium ételmúzeumban őrzött édesség több mint négyezer éves, az egyiptomi Pepionkh sírjában találtak rá, méghozzá vákuumcsomagolásban. A történészek szerint egyébként az első tortákat is az ókori Egyiptomban készíthették.

Gazdagon díszítve

75 millió amerikai dollár egy tortaért? Bizony, az Egyesült Arab Emírségekben egy névtelen vevő ennyit fizetett egy extravagáns desszertért, amelyet a lánya születésnapjára és eljegyzési partijára szánt. Az 1100 órán át készült tortacsoda árát a díszítés dobta meg, ugyanis négyezer gyémánttal dekorálták. Az ízvilága is gazdag volt: került bele madagaszkári vanília, eper mascarpone, belga csokoládé és trüffelkrém is.

KECSKETEJ- ÉS HOMOKTÖVIS-KOCSONYA

ibolyamorzsával

Elkészítés

A kecsketejet a rozmaringággal, 1 evőkanál mézzel, a zöldcitrom héjával felfőzzük, és a beáztatott agaragar felét hozzáadjuk. Miután kiforraltuk, leszűrjük, majd üveg-tálkába töltjük, hűtőszekrényben dermedtjük.

20 dkg homoktövispürét 1,5 dl vízzel, egy evőkanál barnacukorral és a zöldcitrom levével felfőzzük, majd hozzáadjuk az agaragar másik felét. A dermedt kecsketejkocsonyára rétegezzük, hűtőszekrényben dermedtjük.

Az ibolyamorzsához a vaját, a lisztet, két evőkanál barnacukrot és a szárított virágszírmot összegyúrjuk, és sütőpapíron kb. 180 fokon ropogósra sütjük. Ha kihűlt, összemorzsoljuk.

Az így elkészült elemeket tányérra helyezük, homoktövissel és a megmaradt gyümölcsvel díszítjük.

Hozzávalók 4 személyre

- 5 dl kecsketej
- 1 rozmaringág
- 2 evőkanál méz
- Zöldcitrom reszelt héja és leve
- 25 dkg homoktövispüré
- 3 evőkanál barnacukor
- 1 evőkanál vízben áztatott agaragar
- 15 dkg liszt
- 5 dkg vaj
- 1 evőkanál szárított ibolyaszirm

Tudta?

A híres pesti cukrászmester, Dobos C. József 1884-ben alkotta meg legendássá vált desszertjét, amelynek receptjét sokáig titokban tartotta, hiszen övé volt Európa legkeresettebb tortája. A vékony piskótalapok közé rétegelt kakaós krém karamellel a tetején, vagyis a dobostorta 2019-ben bekerült a Hungarikumok Gyűjteményébe.

Apicius Étterem és Kávéház
8440 Herend, Kossuth Lajos utca 137.

Telefon: +36 (88) 523 235
porcelanium@herend.com

Tortatál 00300091PBG
Lapostányér 00524000PBG

Ajándékötletek

Napjaink lakberendezési trendjei egyszerre építenek a letisztultságérzetre és a gazdagon díszített részletek harmóniájára. A legújabb Herendi porcelánok sokszínűségükkel mindkét irányzat szerves kiegészítői lehetnek, és mint ilyen, életre szóló ajándék lehetőségét hordozzák.

- 1 Falióra 075560470-ROE-PT
- 2 Zenedoboz 06206091VRH-OR-X1
- 3 Teknősbéka gyertyatartóval 07962000VBOV-X1VT
- 4 Női torzó 05763000A-OR
- 5 Vadkan 05673000SP1216
- 6 Álarc 15040091SP1206
- 7 Tigris 05209000SP1225

Márkaboltsok

Herend Viktória H-8440 Herend, Kossuth Lajos utca 135. +36 88 523 223	Budapest Belvedere H-1061 Budapest, Andrássy út 16. +36 1 374 0006	Budapest Reptér – Herend Shop H-1185 Budapest, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, SkyCourt	Szentendre Diana H-2000 Szentendre, Bogdányi út 1. +36 26 505 288	Kecskemét Aranka H-6000 Kecskemét, Hornyik János körút 4. +36 76 505 316	Győr Herend Shop H-9021 Győr, Széchenyi István tér 4. +36 30 331 0307
Budapest Herendi Porcelán Palota H-1051 Budapest, József nádor tér 10–11. +36 20 241 5736	Budapest Hadik H-1014 Budapest, Szentháromság utca 5. +36 1 225 1051	Budapest WestEnd – Art Herend H-1062 Budapest, WestEnd Bevásárló- központ, Váci út 1–3. +36 1 239 6485	Sopron Esterházy H-9400 Sopron, Várkerület 98. +36 99 508 712	Szeged Anna H-6720 Szeged, Oskola utca 17. +36 62 420 556	

ASTON MARTIN

BUDAPEST

THE WORLD'S MOST
POWERFUL LUXURY SUV

DBX 707

A NEW SEAT OF POWER

astonmartinbudapest.hu

Aston Martin Budapest, H-1152 Budapest, Városcapu utca 1. | +36 30 66 88 064 | astonmartinbudapest.hu

Official government fuel consumption figures in litres/100km (mpg) for the Aston Martin DBX707: WLTP Low 22.0 (12.8); WLTP Medium 13.9 (20.2); WLTP High 12.0 (23.4); WLTP Extra High 13.3 (21.2); WLTP Combined 14.2 (19.9). WLTP CO₂ Emissions 323 g/km (NEDC Combined CO₂ - for information only 309 g/km).

Herend

